



AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY VĚDECKÁ RADA

Vážený pan
JUDr. Jan Bárta, CSc.
ředitel
Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.
Praha

V Praze dne 05. 04. 2013
Č. j.: KAV-1132/SVR/2013

Vážený pane řediteli,

dne 25. 03. 2013 se konalo 1. ustavující zasedání Vědecké rady AV ČR pro funkční období 2013–2017. V rámci širší diskuse byla členy Vědecké rady zpochybněna legitimita jmenování a násobnosti funkčních období členů Rady pro výzkum, vývoj a inovace

Na základě usnesení Vědecké rady si Vás dovoluji požádat o stanovisko k legalitě jmenování členů Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) ve stávajícím složení, a to konkrétně k těmto otázkám:

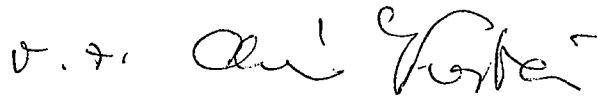
- 1) Probíhalo odvolání členů RVVI, ke kterému došlo k 05. 10. 2011, v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. a dalšími platnými právními normami?
- 2) Probíhalo jmenování členů RVVI, ke kterému došlo k 30. 11. 2011, v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. a dalšími platnými právními normami?
- 3) Kolikáté funkční období vykonávají s ohledem na provedení změn ve složení RVVI 05. 10. a 30. 11. 2011 jednotliví členové RVVI? V případě, že někteří z nich vykonávají již třetí po sobě jdoucí funkční období, je tato okolnost slučitelná s § 35, odst. 6 zákona č. 130/2002 Sb.?
- 4) V případě, že z odpovědí na otázky 1–3 vyplývá, že došlo k porušení zákona, jaké právní kroky je třeba podniknout, aby byla zjednána náprava?

K problému existuje rozsáhlá dokumentace v korespondenci Odborné skupiny Organizace výzkumu České fyzikální společnosti a Jednoty českých matematiků a fyziků – viz např. zde: http://jcmf.cz/sites/default/files/osov/AF-XXVIII_Z-7_Sedm_prispevku_s_vyjadrenim.pdf.

Jsem si vědom, vážený pane řediteli, že Vědecká rada AV ČR není oprávněna úkolovat Váš ústav, ale domnívám se, že po vyjasnění těchto otázek volá v současné době velká část české vědecké obce a Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i., představuje jedno z málo pracovišť, které může příslušnou expertizu vypracovat. Byl bych Vám proto velmi vděčen za Vaši vstřícnost v této otázce.

Děkuji Vám předem za odpověď.

S pozdravem



prof. Ing. Jiří Čtyroký, DrSc.
předseda

Na vědomí:
PhDr. Pavel Baran, CSc.

Příloha

Výpis ze zápisu z 1. ustavujícího zasedání Vědecké rady AV ČR
ze dne 25. 03. 2013.

V bodě 5. Volná rozprava je uvedeno:

Dále byla člena VR diskutována legitimita jmenování a násobnosti funkčních období členů Rady pro výzkum, vývoj a inovace s odkazem na webovou stránku Akademického fóra. Členové VR se po diskusi shodli na tom, že požádají Ústav státu a práva AV ČR o právní stanovisko.

Vědecká rada AV ČR

- a) **souhlasí s tím, že zasedání Vědecké rady AV ČR se v roce 2013 budou konat v těchto termínech: 11. dubna, 23. května, 20. června, 31. října a 5. prosince.**
- b) **žádá Ústav státu a práva o stanovisko k legalitě jmenování členů Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) ve stávajícím složení, důsledkům pro násobnost funkčních období všech stávajících členů RVVI a problémům legality rozhodování RVVI v tomto složení. K problému existuje rozsáhlá dokumentace v korespondenci Odborné skupiny Organizace výzkumu České fyzikální společnosti a Jednoty českých matematiků a fyziků.**

V Praze dne 27. 03. 2013
Zapsala J. Cmarková

Schválili: prof. J. Drahoš a prof. J. Čtyrský



ředitel Ústavu státu a práva
Akademie věd České republiky, v.v.i.

V Praze dne 20.6.2013
Č.j. USP/39/2013

Vážený pane předsedo,

podle Vašeho požadavku z 5. 4. 2013 si Vám dovoluji sdělit svoje stanovisko k zákonnosti jmenování některých stávajících členů Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Neposuzuji celou stávající RVVI, nýbrž jen pozici prof. PhDr. Petra Fialy, Ph.D., Ing. Zbyňka Frolíka a PhDr. Miroslavy Kopicové. Vycházím přitom z toho, že jmenování těchto osob by odporovalo zákonu podle názoru, jež zveřejnil prof. Zlatuška v časopise Týden už 17. 10. 2011, tedy předtím než dne 30. 11. 2011 došlo k samotnému jmenování (usnesení vlády č. 891/2011). S názorem prof. Zlatušky se plně ztotožňuji po podrobné analýze, která následuje.

K Vaším otázkám č. 1 a 2 (nakolik odvolání a jmenování členů k 5. 10. a 30. 11. 2011 probíhalo v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb., případně jinými právními normami):

Tyto otázky směřují k proceduře, odpověď je společná a zní, že zde nespátřuji žádné porušení postupu stanoveného zákonem. Odvolání i jmenování je plně v pravomoci vlády, vláda o něm rozhoduje usnesením, a tak se i stalo (UV č. 739/2011, resp. č. 891/2011).

K otázce č. 3:

Prof. Fiala a ing. Frolík nyní vykonávají třetí funkční období. První funkční období ing. Frolíka začalo 4. 10. 2006 (UV 4. 1145/2006), u prof. Fialy začalo 16. 11. 2006 (UV č. 1321/2006). Druhé funkční období u obou začalo společně 11. 5. 2010 (UV č. 360/2010), a třetí období opět společně 1. 12. 2011 (UV č. 891/2011).

PhDr. Kopicová nyní vykonává své páté funkční období. Její první funkční období začalo 4. 10. 2006 (UV č. 1145/06), druhé 16. 11. 2006 (UV č. 1321/06), třetí 19. 3. 2007 (UV č. 274/2007), čtvrté 11. 5. 2010 (UV č. 360/2010) a páté 1. 12. 2011 (UV č. 891/2011).

Pro úplnost uvádím, že u dr. Kopicové by přicházela v úvahu i pro ni „příznivější“ možnost, že vykonává teprve své čtvrté období. To za předpokladu, že by se toto její jmenování z 15. 11. 2006 (UV č. 1321/06) vykládalo tak, že jím nezačalo nové funkční období (tehdy totiž končilo její členství ve vládě, byla tudíž odvolána z funkce předsedkyně a jmenována do funkce 1. místopředsedkyně, zákonu ostatně neznámé a zřízené teprve tím samým usnesením vlády). Členství by mohlo být považováno za pokračující v rámci téhož funkčního období. Podotýkám, že toto naprosto není můj názor. Předsedu RVVI totiž jmenuje vláda bez návrhu, zatímco ostatní členy na návrh předsedy RVVI. I tehdy se tudíž jednalo o nové členství, tudíž začátek jejího druhého funkčního období.

U všech tří dotčených osob je jejich nynější členství v rozporu s § 35 odst. 6 zákona č. 130/2002 Sb. Skutečnost, že všichni jmenovaní nebyli členy RVVI v době od 5. 10. 2011 do 30. 11. 2011 (kdy celá RVVI vůbec neexistovala, ve funkci byl jen její předseda, totiž předseda vlády), v tom nehraje sebemenší roli. Otázka, zda na sebe navazovala nebo nenavazovala dvě funkční období – tzn. to jež skončilo 5. 10. 2011, a to jež započalo 1. 12. 2011 – je nevýznamná; kdyby významná byla, odpověď by zněla tak, že navazovala. V uvedeném mezidobí orgán neexistoval, nekonala se a nemohla konat jeho zasedání, atd.

Z hlediska zákona č. 130/2002 Sb. je významné jedině to, kdy nejdříve po skončení svého druhého funkčního období může být tatáž osoba jmenována potřetí. Může se tak stát až po uplynutí doby jednoho funkčního období, tzn. 4 roky, po skončení jejího druhého funkčního období.

Pánové prof. Fiala a ing. Frolík by podle zákona byli mohli být opět jmenováni nejdříve 6. 10. 2015.

U paní PhDr. Kopicové je z dostupných podkladů obtížné posoudit kdy potřetí by byla mohla být jmenována v souladu se zákonem, protože není zřejmé kdy skončilo její druhé funkční období zahájené jejím jmenováním 16. 11. 2006 (UV č. 1321/06). Potřetí byla totiž jmenována 19. 3. 2007 (UV č. 274/2007), avšak v celém tomto období není žádné usnesení vlády, jímž by byla odvolána. Je tedy i možné, že byla jmenována znovu i když v té samé době už členkou byla; v takovém případě by byla potřeba její opakované jmenování třeba považovat za nicotné. V každém případě však byla odvolána 10. 5. 2010, tedy ještě před skončením funkčního období ať už by se počítalo jako její druhé od 16. 11. 2006, anebo jako její třetí od 19. 3. 2007.

V obou případech tudíž bylo v rozporu se zákonem její jmenování účinné ode dne 11. 5. 2010, a stejně tak je v rozporu se zákonem její jmenování účinné od 1. 12. 2011.

Po skončení druhého bezprostředně navazujícího funkčního období musí následovat přestávka v délce zákonného čtyřletého období. Může být spor o tom, zda PhDr. Kopicová byla v rozporu se zákonem jmenována celkem třikrát (19. 3. 2007, 11. 5. 2010 a 1. 12. 2011), anebo jen dvakrát (11. 5. 2010 a 1. 12. 2011 v případě, že její jmenování 19. 3. 2007 by bylo skutečně nulitní).

Nic by to však neměnilo na závěru pokud jde o současný stav, jenž je totožný pokud jde o všechny čtyři zde uvažované členy takto:

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., Ing. Zbyněk Frolík a PhDr. Miroslava Kopicová byli do RVVI jmenováni v rozporu se zákonem.

Tento protiprávní stav potrvá až do doby, kdy jejich funkční období skončí ať už odvoláním, nebo uplynutím doby.

Aby mohli být opětovně jmenováni, musela by uplynout zákonná čtyřletá lhůta od skončení současného funkčního období každého z nich.

K otázce č. 4:

Především je třeba konstatovat, že shora uvedená usnesení vlády jsou správními akty vadnými do té míry, že jimi jsou do funkce jmenovány osoby, které pro tuto funkci nespĺňují předpoklady. Přes tuto vadu jsou to správní akty platné, tzn. prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., Ing. Zbyněk Frolík a PhDr. Miroslava Kopicová členy RVVI jsou, a mají tudíž právo funkci vykonávat. Z toho pak i vyplývá, že rovněž veškerá rozhodnutí RVVI přijatá za jejich účasti jsou rozhodnutími platnými.

Za odstranění existujícího protiprávního stavu ve složení RVVI je odpovědná vláda, funkce podle zákona končí jen odvoláním. Protiprávní stav nelze napravit nějak retroaktivně, jakousi „revokací“ platných usnesení vlády. Je třeba přijmout běžné usnesení vlády o odvolání.

Pokud by snad vláda toto jediné možné opatření k odstranění protiprávního stavu neučinila, potrvá nezákonnost ve složení RVVI až do uplynutí čtyřletého funkčního období jejich uvedených členů, tj. do 30. 11. 2015; uplynutím toho dne totiž jejich období končí ze zákona.

V možnostech Akademie věd ČR podle mého názoru je jediné to, aby vládu na protiprávní stav ve složení RVVI oficiálně a argumentovaně upozornila. Právní prostředky k nápravě jsou však problematické.


V úvahu připadají zejména procesní prostředky ve formě správní žaloby (jmenování členů je aktem orgánu veřejné moci, který je přezkoumatelný správními soudy) nebo žaloby určovací (tj. určení, zda konkrétní členství v RVVI po právu existuje či nikoliv).

U správní žaloby k dnešnímu dni už uplynuly zákonem stanovené lhůty pro takové podání.

U určovací žaloby, jež je záležitostí soukromého práva, je pak nutno vycházet z toho, že jejím smyslem je především ochrana právní jistoty účastníků soukromoprávních vztahů (nikoliv veřejnoprávních). K úspěšnému uplatnění tohoto prostředku by muselo být vycházeno z tvrzeného (prokázaného) protiprávního zásahu do práv nebo povinností subjektu soukromého práva (tj. dotčené osoby či instituce), kde prokázanou příčinou (kauzalitou) takové protiprávnosti by byla právě existence protiprávního složení RVVI. Takovou určovací žalobou se pak lze domáhat toho, aby bylo rozhodnuto zejména o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem [viz § 80 písm. c) o. s. ř.], v tomto ohledu by tedy mohlo být v případě úspěchu dovozeno, že

určité konkrétní osoby jsou nebo nejsou členy RVVI, případně zda určité konkrétní rozhodnutí RVVI je či není po právu.

S pozdravem



JUDr. Jan Bárta, CSc.

Vážený pan
prof. Ing. Jiří Čtyroký, DrSc.
předseda VR AV ČR
Národní 1009/3
110 00 Praha

Končí slušnost

Rada pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) by měla být orgánem odborným, který poskytuje vládě podklady pro kvalifikované politické rozhodování v oblasti vědy a jejího financování. Požadavek odbornosti znamená logicky politickou nezávislost. Ta souvisí s pevně určenými funkčními obdobími a neodvoláváním členů ad hoc podle libosti politicky mocných. Předčasné odvolání z této v zákoně zakotvené instituce dělá jen sbor politických pimplat. Končí transparentnost i elementární politická slušnost, kterou do procesu jmenování, zahrnujícího i veřejná slyšení, zavedl premiér Jan Fischer. Na postupu Petra Nečase zaráží i drobnost, kdy vypsání výběrového řízení na sekretáře RVVI oznámil stávajícímu sekretáři Marku Blažkovi jen tak mimochodem během promluvy na schůzi rady, stejně konsternovaná byla i většina členů rady, když slyšela o svém nijak věcně nezduvodňovaném odvolání.

Web Úřadu vlády ČR oznamuje, že jmenování nových členů bude vláda řešit do konce října. S jistotou lze vyloučit jména Vladimíra Haasze, Miroslavy Kopicové, Petra Fialu a Zbyňka Frolíka, jejichž nové jmenování by přímo odporovalo zákonu, protože by se jednalo o třetí po sobě jdoucí období. O starost o českou vědu tu nejde. Výhrady k práci RVVI jsou od jejího předsedy nejvyšší zámkou. Tisková zpráva na stránkách vlády hovoří o napětí mezi členy z průmyslové sféry a ostatními. Uvážíme-li, že se už téměř rok členové z průmyslu jednání rady neúčastní, svědčí to o intenzivních zákulisních jednáních mimo RVVI jako takovou. Něco podobného proběhlo za předsednictví Mirky Kopicové, kdy spolu e-mailem komunikovala jen část členů s výslovným vyloučením radních z AV ČR, protože se na ně zbylí potřebovali domlouvat. Takové jednání smrdí korupcí a finančními zájmy firem utrhnout z krajice veřejných výdajů na vědu co nejvíce pro subvenci svých tržních aktivit. Ušlechtlejší by nebyl ani motiv zajistit financování udržitelnosti velkých investičních projektů, za kterými nestála kvalita a deklarovaná udržitelnost, ale místní politické zájmy. ■

V radě vládlo napětí

Jedním z nejsklouvanějších současných termínů je „konkurenceschopnost“. Na výdaje si musí naše země vydělat, a to v konkurenci s jinými zeměmi, georegiony. Významným předpokladem konkurenceschopnosti je podpora kvalitního vzdělávání, vědy, výzkumu a inovací. I v současné obtížné ekonomické situaci je výzkum a vývoj naší prioritou a výdaje na něj jako na jedinou oblast stále rostou. Vláda schválila státní rozpočet na rok 2012, kde výdaje na vědu a výzkum opět navýšila. Překročily hranici 26,6 miliardy korun; včetně prostředků ze zdrojů EU dosahují 38,7 miliardy korun. Klademe velký důraz na efektivní využívání výsledků výzkumu a vývoje v praxi. Je jasné, že možnost komerčního uplatnění nemůže být u základního výzkumu hlavním motivem.

To ovšem neznamená, že není nutné snahy o uplatnění výsledků vyvíjet nebo na ně dokonce vědomě rezignovat. O to důležitější je podporovat pouze ty obory, oblasti a týmy, které

prokazatelně dosahují mezinárodní kvality. Musí například skončit praxe „jánabráchismu“ při rozdělování grantů, která je bohužel v tomto prostředí velmi rozšířená. Prostě nejsme tak bohatí, abychom si mohli dovolit platit průměrnou nebo dokonce špatnou vědu. S tím souvisí mé rozhodnutí odvolat Radu pro výzkum, vývoj a inovace. Došlo k situaci, že ze stávající rady rezignovala nebo avizovala rezignaci pro nespokojenost s její prací polovina členů. Sám jsem s působením rady dlouhodobě nespokojen. Projetovalo se velmi silné a nefunkční napětí mezi zástupci jednotlivých institucí, především mezi zástupci Akademie věd, vysokých škol a průmyslové sféry. Rada se například nebyla schopna dohodnout na rozpočtu pro vědu, výzkum a inovace. Proto jsem za nejrozumnější řešení považoval vytvoření nové rady, přičemž řada jejích původních členů bude oslovena, aby v ní působila dál. Jmenování nové rady proběhne do konce října. Mým záměrem je, aby byla založena na renomovaných osobnostech vědeckého života, které budou hájit zájmy české vědy, nikoli partikulární zájmy institucí, které reprezentují. ■

Proti



Jiří Zlatuška,
emeritní rektor
Masarykovy univerzity

Bylo moudré odvolat radu vlády pro výzkum a vývoj?

Pro



Petr Nečas,
předseda vlády (ODS)